

KUNNAT HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄJINÄ SOTE-UUDISTUKSESSA

Vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säilyy kunnilla, kun sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät itsehallintoalueille. On tärkeää, että kunnilla on selkeä näkemys tehtävästään hyvinvoinnin edistäjänä asukkaiden arkiympäristössä. Lisäksi tarvitaan uudet toimivat rakenteet kuntien ja itsehallintoalueiden yhteistyölle.

Kuntien ja sosiaali- ja terveyspalvelujen päätöksenteko erkaantuvat sote-uudistuksen myötä. Kunnat päättävät silti jatkossakin monista tehtävistä ja toimista, joilla on ratkaiseva merkitys asukkaiden hyvinvoinnille.

Ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavat varhaiskasvatus ja koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut, kaavoitus, liikennejärjestelyt sekä monet muut kuntien hoitamat tehtävät. Siten kuntien toiminta vaikuttaa merkittävästi kuntalaisten elämänlaatuun, osallisuuteen, työllisyyteen ja tuottavuuteen. Suunnitelmallinen ja aktiivinen hyvinvoinnin edistäminen hillitsee myös sosiaali- ja terveydenhuollon menojen kasvua.

Kunnissa on kehitetty onnistuneesti poikkihallinnollista yhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Esimerkiksi eri hallinnonalojen yhdessä valmisteleva hyvinvointikertomus on löytänyt paikkansa kuntalaisten hyvinvoinnin ja seurannan välineenä sekä toiminnan suunnittelun tukena. Päätösten vaikutusten ennakoarviointi on käytännön työkalu, jolla voidaan arvioida päätösten ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia ja vähentää väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja.

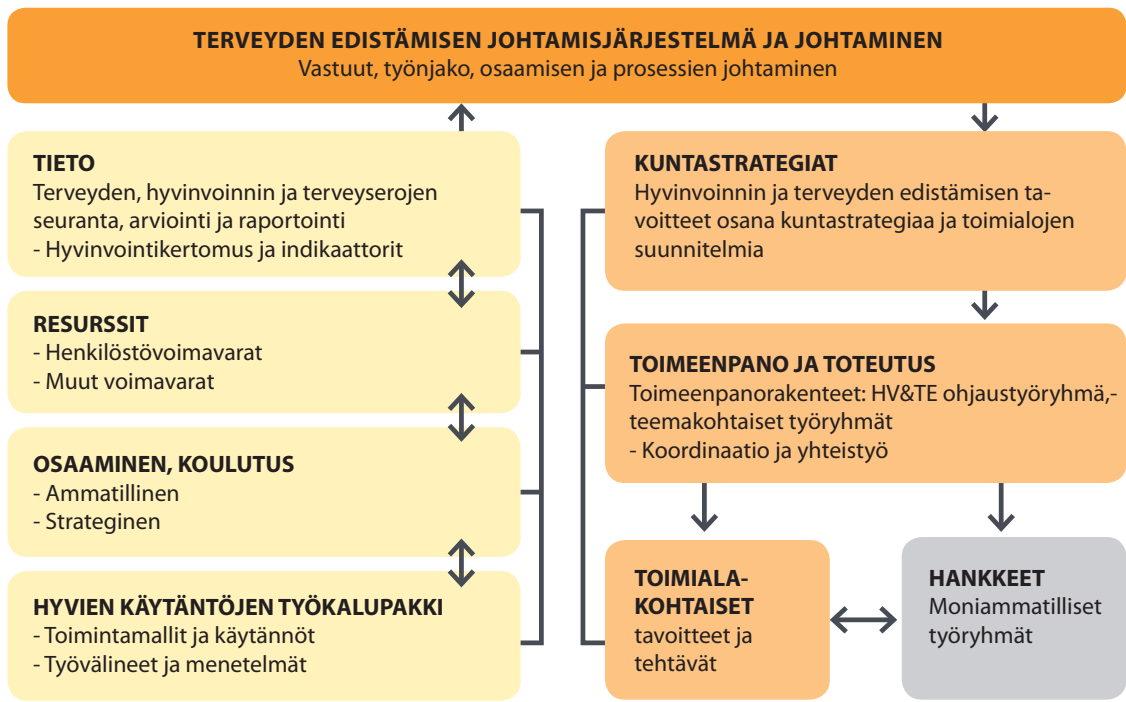
Hallitusohjelmaan kirjattuna tavoitteena on lisätä terveitä elämäntapoja ja liikuntaa jokaisen suomalaisen arjessa sekä loiventaa terveyseroja. Keskeinen keino on muuttaa arkiympäristöjä siten, että kaikki saavat arjestaan nykyistä paremmat mahdollisuudet hyvinvointia ja terveyttä lisääviin, aktiivisiin elämäntapoihin.

Kunnissa tämä onnistuu ottamalla eri hallinnonalat, järjestöt ja asukkaat mukaan ratkaisujen löytämiseen. Muutoksen tekemisessä järjestöt ovat julkisen sektorin tärkeä kumppani. Käytännön toimia ovat esimerkiksi lähiympäristöjen suunnittelu terveyteen innostaviksi yhdessä kuntalaisten kanssa ja harrastustoiminnan edistäminen yhteistyössä järjestöjen kanssa. Kunta voi myös päättää, että sen tarjoamat ja tukemat ateriat ovat ravitsemussuosittelun mukaisia.

Sote-uudistuksen tavoitteena on kaventaa terveyseroja ja hillitä kustannuksia. Tämä edellyttää kuntien ja itsehallintoalueiden tiivistä yhteistyötä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet ja toimeenpano kunnissa

Kunnassa tarvitaan:

- pysyvät poikkihallinnolliset yhteistyö- ja toimeenpanorakenteet ml. hyvinvointityöryhmä ja terveyden edistämisen koordinaatio,
- hallinnonalat ylittäviä johtamisen käytäntöjä ja vastuunottoa,
- hyvinvointitavoitteisiin sitoutumista kuntasuunnitelussa,
- ajantasaista tietoa väestön hyvinvoinnista ja terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä,
- vaikuttavia terveyden edistämisen käytäntöjä sekä ehkäisevän työn ammatillista osaamista ja riittävää henkilöstöä.

Itsehallintoalueiden tehtäviin olisi hyödyllistä sisällyttää asiantuntijatuki kunnille hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvissä asioissa. Näin asiantuntemus saadaan tasapuolisesti kaikkien kuntien käyttöön.

Tarvitaan myös toimivia kannustinjärjestelmiä, joilla tuetaan ja palkitaan kuntia, jotka ovat kyenneet parantamaan tai ylläpitämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Näitä on tarkoitus miettiä uudistuksen jatkovalmistelun yhteydessä.

Yhteiskunnassa hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavat tekijät

